

تولید صادرات گرا بعنوان اهرم اصلی وزارت صنعت، معدن و تجارت

دکتر روح الله نوری، عضو هیات علمی موسسه مطالعات

موج

در خصوص سازماندهی سازمان حاصل از ادغام یا تجدید سازمانی، روش‌های متنوعی ارائه شده است. یکی از الگوهای مطرح در این مورد، الگوی دیوید ازبرن^۱ و پیتر پلاستریک^۲ تحت عنوان راهبردهای پنج‌گانه یا تغییر "دی این ای" سازمان است که در ادغام وزارت صنایع و معادن با وزارت بازرگانی از آن بهره‌برداری شده است.

بر اساس رویکرد فوق، باید سازمان‌های دولتی را مانند یک موجود زنده، سیستم‌های پیچیده، پویا و سازگار با محیط، با قابلیت رشد و تغییر در طول زمان و بالاخره فناپذیر در نظر گرفت. موجودات زنده توسط دی این ای خود شکل می‌گیرند. دی این ای دستورات رمزی تعیین‌کننده هویت ارگانیسم است. دی این ای مهم‌ترین و قوی‌ترین دستورات عمل‌ها را برای ایجاد ظرفیت‌ها و رفتارهای پایدار موجود زنده فراهم می‌کند. تغییر در دی این ای ظرفیت‌ها و رفتارهای جدیدی را پدید می‌آورد و چنان‌چه تغییر در آن را به حد مشخصی برسانیم، ارگانیسم مذکور متحول شده و ارگانیسم جدیدی بوجود می‌آید. معمولاً موجودات زنده بسیار آهسته تغییر می‌کنند زیرا دی این ای به صورت تصادفی جهش می‌کند و پاره‌ای از این جهش‌ها موفقیت ارگانیسم در شرایط محیطی را افزایش می‌دهند.

این شرایط برای سازمان‌های دولتی و عمومی نیز مصداق دارد؛ این نظام‌ها معمولاً به آهستگی تکامل می‌یابند. سیستم‌های دولتی بروکراتیک برای ثابت ماندن طراحی شده‌اند و مانند دایناسورها که نتوانستند خود را با تغییرات سریع محیط زندگیشان تطبیق دهند، نابود خواهند شد. در چنین شرایطی راه‌حل مسئله، مهندسی ژنتیک یا تغییر دی این ای نظام است. بر اساس رویکرد ارائه شده توسط ازبرن و همکار وی، بنیادی‌ترین عناصر دی این ای یک سازمان عمومی شامل هدف غایی

---

^۱- David Osborne

^۲- Peter Plastrik

سیستم، انگیزش‌های آن، سیستم‌های پاسخ‌گویی، ساختار قدرت و فرهنگ آن هستند. تغییر این اهرم‌ها و عناصر-بازنویسی کد ژنتیک- موجب بازسازماندهی یک سازمان و حیات مجدد آن می‌شود. همانگونه که بیان شد در طرح ادغام وزارت صنایع و معادن با وزارت بازرگانی از رویکرد فوق بهره‌برداری شد، به طوری که صنعت، برخلاف نظرات مطرح شده مبنی بر قربانی شدن صنعت در تجارت پس از ادغام وزارت صنایع و بازرگانی، به عنوان مهمترین اهرم تغییر وزارت جدید مطرح است، اما صنعتی که منجر به تولید صادرات گرا شود. به عبارت دیگر راهبرد کانونی صنعت پس از ادغام، برنامه‌ریزی و راهبری صنایع به سمت تولیدات در تراز بین‌المللی است تا بتواند ضمن برآوردن انتظارات مصرف‌کنندگان داخلی، توان رقابت‌پذیری با تولیدات جهانی را داشته و به رشد صادرات غیر نفتی کشور کمک کند.

در جدول زیر، کد ژنتیک بازنویسی شده وزارتخانه‌های صنایع و بازرگانی پس از ادغام که موجب بازسازماندهی این سازمان‌ها و حیات مجدد آن خواهد شد، فهرست شده‌اند. البته ذکر این نکته ضروری است که در اینجا صرفاً تعدادی از راهکارهای مدنظر و اجرا شده آمده‌اند. این راهبردها و راهکارها به سادگی نشان می‌دهند که نه تنها صنعت در وزارت جدید قربانی نشده بلکه توجه خاصی به آن شده و در چنین شرایطی است که صنعت به صورت بالقوه، بعنوان بهره‌ورترین بخش اقتصادی در نظر گرفته شده و موتور محرک توسعه کشور قلمداد شده است.

راهکارها	راهبردهای پنج‌گانه	اهرم تغییر
<ul style="list-style-type: none"> • به اشتراک‌گذاری هدف مذکور در سراسر کشور و جامعه تولید و تجارت • تعیین نقش‌ها و وظایف تمامی بخش‌ها و افراد • تدوین و راهبری برنامه اجرایی تحقق هدف (تدوین راهبرد، صنعت، معدن و تجارت) 	<p>تولید صادرات گرا</p>	<p>توسعه صنعتی (رشد تولید ملی)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • بهبود فضای کسب و کار برای بنگاه‌های کارآفرین و تولیدی • تسهیل فعالیت و حمایت مالی، قانونی و انسانی از بنگاه 	<p>راهبرد نتیجه‌مدار</p>	<p>انگیزه‌ها</p>

راهکارها	راهبردهای پنج‌گانه	اهرم تغییر
<p>اقتصادی و تولیدی</p> <p>• اعطای جوایز ملی تعالی، بهره‌وری و غیره به بنگاه‌های تولید موفق</p>		
<p>• اعطای جوایز حمایت از مصرف‌کنندگان بر مبنای احترام به حق انتخاب مشتریان بین‌المللی</p> <p>• مستقل شدن سازمان استاندارد برای توسعه و تضمین کیفیت کالاها و خدمات به مشتریان</p>	<p>راهبرد مشتری‌مدار</p>	<p>مسئولیت و پاسخ‌گویی</p>
<p>• تفویض اختیار به استان‌ها و شهرک‌های صنعتی برای حمایت و تسهیل تولید</p> <p>• آزادسازی هرچه بیشتر اقتصاد و بازرگانی</p> <p>• ارائه تسهیلات، جوایز به جامعه برای انتخاب کالاهای ایرانی</p>	<p>راهبرد کاهش کنترل</p>	<p>قدرت</p>
<p>• تغییر عادت‌ها از مصرف تولیدات خارجی به مصرف کالای داخلی</p> <p>• تسخیر قلب‌ها از مصرف تولیدات خارجی به مصرف کالای داخلی</p> <p>• غلبه بر مغزها برای توسعه تفکر جهانی در تولیدکنندگان</p>	<p>راهبرد فرهنگی</p>	<p>فرهنگ</p>